

Carboneres del Fondo del Tallat

Avinyonet del Penedès

Ubicació

Comarca: Alt Penedès
Lloc/Adreça: 08792 AVINYONET DEL PENEDÈS.
Emplaçament: Sobre Santa Susanna

Coordenades:

Latitud: 41.33251
Longitud: 1.82035
UTM Est (X): 401289
UTM Nord (Y): 4576341

Classificació

Número de fitxa: 08013-142
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval Modern Contemporani
Estat de conservació: Dolent
Protecció: Inexistent
Accés: Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: Ref. cad.: 008A00005

Fitxes associades:

[Santa Susanna/Caseriu de Santa Susanna](#)

[Forn de calç i pedrera
Santa Susanna](#)

Autor de la fitxa: J.M. Huélamo - ARQUEOCIÈNCIA
Data de registre de la fitxa: dv., 15/11/2002 - 01:00

Descripció

En una petita vall al costat de la riera de Begues, més amunt del caseriu de Santa Susanna, es troba un espès alzinar del qual, tradicionalment, la seva fusta havia estat utilitzada per a fer carboneres. Se sap de l'existència de dues d'aquestes per les restes de carbonets escampats en sengles clarianes a mitja vessant de la vall i per la informació oral d'un dels

darrers carboners vius d'Avinyonet, en Josep Esteve Raventós. Ell treballava a jornal amb altres tres xicots pel Berga, el cafeter de Les Gunyoles. Durant l'estiu feien escombres de margalló, i a l'hivern combinaven la calç amb l'obtenció de carbó. Una campanya de carbó constava de dues parts: la primera rebia el nom de picar, consistia en tallar els arbres i dur-los fins a la plaça carbonera i la segona s'anomenava coure. Després venia el transport i la posterior venda del producte. En començar la campanya el primer que es feia era buscar un indret planer arrecerat i proper a les piles, on s'aixecaria "el sitial" on es feia la pila, i a prop del qual es feia una barraca que antigament havia estat de fusta, però que el Josep sempre la feia amb un bidó tallat pel mig. Amb una destrial es tallaven les alzines. Es començava per d'alt la carena del fondo fins avall. Els carboners portaven fins "el sitial" les fustes que havien recollit. Quan la llenya era a la plaça, es començava a fer la pila per l'ull, que era per on s'alimentava el foc tot tirant-hi tronquets a dins. Al voltant de l'ull la pila anava creixent en diàmetre i en alçada. Per damunt aquest brancatge s'afegien matolls i terra de cobrició. Llavors es procedia a la cuita. Calia, primer encendre la pila, abocant brases pel forat de la xemeneia que s'havia fet al començament. A partir d'aquest moment s'havia d'estar molt a l'aguait ja que, perquè el foc no s'apagues, calia bitllar la pila, es a dir, alimentar el foc tot tirant troncs a l'interior de l'ull. Per això es quedaven a la barraca al costat del sitial. Els primers dies la pila s'havia de bitllar molt sovint. Es controlava per l'ull de la xemeneia, pujant mitjançant una escala de troncs. S'anava controlant destapant l'ull amb un mànec i tornant-lo a tapar després de comprovada la cuita. Quant tota la llenya era cuita, es matava el foc tapant tots els forats que s'havien fet. Passats un parell de dies, rescaldejaven; agafant raspalls i magalles arrencaven la terra i la branca de la part superficial de la pila. Finalitzada la cuita, s'havia de treure el carbó, però no pas tot de cop, ja que a l'interior de la pila era encara molt calent. Amb la magalla s'arrencava el carbó de la capa més superficial de la pila i amb un raspall s'escampava el carbó per la plaça. Algun tros de llenya podia quedar poc cuit o cru, es coneixia com el culot. Aquests, es separaven de la resta de carbó i s'aplegaven tots els de diferents places per fer una nova culotada. L'operació següent era la del transport.

Observacions:

L'alzina és un arbre productor d'excel·lent fusta de carboneig. A la fotografia 2, en Josep Esteve Raventós, un dels últims carboners, palmissers i calcinaires de Les Gunyoles, al costat d'un dels sitials del Fondo del Tallat, a Santa Susanna.

Història

El carboneig constituïa una activitat de temporada que es combinava amb la recollida i trenat de la palma i l'obtenció de la calç. El procés de fer carbó vegetal no és altra cosa que llevar-li l'aigua que conté la llenya mitjançant una combustió controlada, de manera que amb molt menys volum i pes té el mateix poder calorífic. Fan falta uns quatre quilos de llenya per fer-ne un de carbó. La seva utilització va ser molt variada. S'aprofitava, sobre tot, per a ús domèstic en cuines, planxes i brasers, però també servia de combustible per a motors de tot tipus, fins que els nous sistemes energètics com l'electricitat, el gas o el gas-oil s'imposaren a partir de la dècada de 1960.

